

Cluyt

door Otto de Kat

'Zij behoren klein en donker goudgeelachtig van kleur te zijn; niet harig of zwartachtig. Het achterlijf niet zeer lang, met twee onder- en bovenvleugeltjes, glad van lijn, vriendelijk en levendig. Ze hebben zes pootjes. Met de twee voorste reinigen ze hun kop, de twee middelste gebruiken ze om de was van de achterpootjes te pakken en die naar de voorste te brengen om het gemakkelijker te verwerken. De twee achterste pootjes kunnen dienen om het achterlijf te reinigen en was op te vervoeren. Ook moeten ze bij zich dragen het angeltje waarmee ze voor hun koning aan hun vijanden het leven laten. Al deze genoemde kenmerken moeten de volmaakte bij bezitten; wat bij hen daarvan niet gevonden wordt, dat is onvolmaakt en mag niet aanwezig zijn in de korf bij de koning.'

Aldus beschreef (hier terwille van het leesgemak door mij enigszins gemoderniseerd) Theodorus Clutius vierhonderd jaar geleden de uiterlijke kenmerken van de 'volmaakte' honingbij. Over enkele bijzondere eigenschappen vertelt hij het volgende.

'Als nu deze bijen zijn zoals ze behoren te zijn, dan hebben ze de eigenschap dat ze alle stank en vuiligheid haten en dat ze ook daarom niet op vlees, vetigheid, bloed en ongerechtigheden vliegen, zoals ander ongedierte doet, maar zich aangetrokken voelen door de heerlijke geur van bloemen en welriekende kruiden. En daarom vliegen ze op alle zoete en welriekende bloemen en bladeren waar ze honing, bijenbrood, was en dauw halen. Ze vliegen niet op alle bloemen, ze vliegen alleen op die waarmee ze in hun onderhoud

kunnen voorzien. Een andere eigenschap van de bijen is dat ze ook dronkaards haten die naar wijn of bier stinken. Daarom behoort de meester die met ze om wil gaan geen dronkaard te zijn en niet onachtzaam in de omgang met zijn bijen. Zijn lichaam moet schoon zijn en mag geen onwelriekende geuren verspreiden, zoals die van look, uien en dergelijke die een onaangename reuk over zich hebben. Ze horen ook graag muziek en lieflijk gezang en houden van het zoete geluid van citers, luiten, fluiten en het zoete getingel op glazen, belletjes, bekkens en dergelijk lieflijk geluid. Daarentegen haten ze grove en harde klanken en elk lawaai zoals grof geschut, krijsen, trommelen en dergelijke meer. Daar zijn ze bang voor en daar vluchten ze voor. Maar met zoet geluid kan men ze bij elkaar verzamelen wanneer ze zwermen.' (uit: 'Van de byen, hare wonderlicke oorsprong' door Theodorum Clutium, oorspronkelijk gedrukt in 1597 te Leiden; facsimile-herdruk: Leiden 1977).

Sommige beschrijvingen herkennen we nog steeds heel goed, als we Clutius (zijn 'alledaagse' naam was Cluyt) lezen, andere komen ons vreemd voor. Maar zouden onze nakomelingen van over enkele eeuwen alles begrijpen wat wij nu schrijven? In BIJEN bijvoorbeeld? Misschien begrijpen ze Clutius beter, die op zo aandoenlijke wijze over de bijen schreef: 'Sy zijn oock haren Coninc en malcanderen getrou ende ooc rechtveerdich. In somma sy zijn in alles gelijk een oprecht mensch in zijnen handel ende wandel behoort te wesen'.